

СТРАТЕГІЇ ПАРТНЕРСЬКИХ СТОСУНКІВ З ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ ЩОДО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Скот Ловерідж (Scott Loveridge), Державний університет штату Мічиган ([Michigan State University](http://www.msu.edu))

ПРОБЛЕМА:

Громада, яка дбає про довгостроковий економічний розвиток, може забезпечити собі кращі конкурентні позиції, якщо її підприємства (як наявні, так і потенційні) мають надійні джерела висококваліфікованої робочої сили та доступ до інновацій і можливостей розробки нових продуктів. В такій ситуації вищі навчальні заклади, що розташовані на території громади, можуть бути важливим чинником економічного розвитку та надавати вагому допомогу місцевому бізнесу. Проте, якщо громада не має належної координації дій та ефективного зв'язку між навчальними закладами та основними економічними гравцями, необхідні стосунки не складаються. Цей розділ описує способи формування такого продуктивного партнерства.

Вищі навчальні заклади як партнери в справі економічного зростання

Партнерство з вищими навчальними закладами може сприяти економічному розвитку міста. Ціла низка досліджень доводить, що існує чіткий взаємозв'язок між близькістю розташування до вищих навчальних закладів та рівнем економічного розвитку (Susman, 1990; Anders, 1992; Venneworth and Charles, 2004). Ми вживатимемо термін «вищі навчальні заклади» стосовно всіх навчальних закладів, що дають післяшкільну освіту. Вищі навчальні заклади сприяють економічному розвитку шляхом:

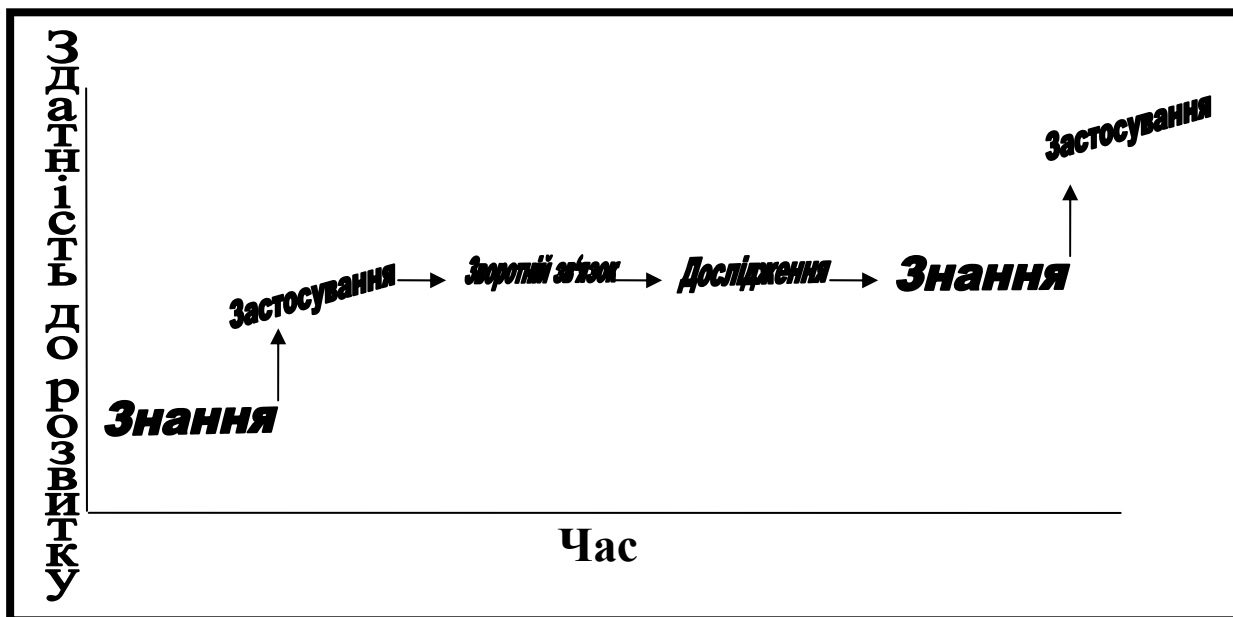
- підготовки робочої сили;
- прямого та непрямого працевлаштування;
- соціально-культурного розвитку;
- передачі технологій.

Основним завданням всіх вищих навчальних закладів є освіта молоді. Ця основна функція підтримує місцеву економіку шляхом забезпечення більш кваліфікованою робочою силою, що, в свою чергу, приваблює нових роботодавців і допомагає існуючим підприємствам. Всі вищі навчальні заклади мають також свій власний штат працівників (викладачі,

співробітники) і, отже, в такий спосіб також створюють робочі місця. Витрати їхніх працівників допомагають створити робочі місця для інших представників громади (роздрібна торгівля, послуги). Ще одна перевага, яку мають громади від вищих навчальних закладів, полягає в тому, що останні наймають на роботу високоосвічених працівників. Такі працівники та їхні родини роблять внесок в культурне життя громади і, відповідно, сприяють тому, що регіон стає привабливішим для інших освічених людей. Підприємствам легше в таких умовах залучати та утримувати професійні та керівні кадри.

Проте вищі навчальні заклади можуть сприяти економічному розвитку і іншим чином і це залежатиме від типу закладу. Цей розділ описує стратегії, якими можуть скористатися лідери громад для залучення вищих навчальних закладів до процесу стимулювання економічного розвитку. В свою чергу, економічне зростання також корисне вищим навчальним закладам, оскільки воно робить регіон більш привабливим для студентів та викладачів. Крім того, нові робочі місця дають змогу студентам або їхнім батькам заробити кошти на оплату навчання. Навчальний заклад, який докладає зусиль до місцевого економічного розвитку громади, підвищує свою репутацію і може лише виграти від поширення інформації про це, особливо, якщо фінансування закладу здійснюється з місцевого бюджету. Коли спеціалісти з місцевого економічного розвитку активно співпрацюють з місцевими вищими навчальними закладами, це збільшує загальну здатність громади до економічного розвитку. Рисунок 1 ілюструє основні принципи цього процесу. Графік починається з базового рівня знань, які можна застосувати на місцевому рівні. Коли знання починають застосовувати на практиці, з'являється інформація про додаткові потреби. Це, в свою чергу, може дати поштовх до досліджень, які створюють нові знання. Застосування нових знань (інновацій) приводить до більшої здатності громади до економічного розвитку.

Рисунок 1. Створення потенціалу регіонального економічного розвитку

Вищі навчальні заклади є різними за своїми можливостями, мотивацією та підходами до роботи. При залученні закладів до процесу місцевого економічного розвитку важливо враховувати такі відмінності. Цей розділ подає класифікацію навчальних закладів і описує ефективні стратегії партнерства у сфері економічного розвитку для кожного виду. Також наводяться приклади з досвіду такого партнерства у Сполучених Штатах Америки.

Типи вищих навчальних закладів

Незважаючи на те, що за своєю природою вищі навчальні заклади є різними в різних країнах, існують загально визнані категорії цих закладів. Більшість громад мають принаймні один або більше типів закладів, які подано нижче.

1. Професійно-технічні училища та технікуми. Даний тип закладів пропонує переважно короткі навчальні програми (два або менше років) для навчання робітничим навичкам. Вони, як правило, не набирають студентів здалеку, і основним завданням керівництва є набір достатньої кількості студентів. Більша частина викладацького складу працює за сумісництвом за короткостроковими контрактами, що дає можливість навчальним програмам бути достатньо гнучкими в плані зміни предметів, які викладаються. Викладачі такого типу навчальних закладів рідко проводять наукові

дослідження, проте можуть використовувати свої навички для розробки нових продуктів та впровадження інновацій.

2. Невеликі приватні заклади, які дають ступінь бакалавра. Навчальні заклади такого типу набирають студентів з більшої території завдяки своїй репутації та можливості навчання в малих групах. Деякі з цих закладів можуть мати дещо нижчі стандарти, ніж інші бакалаврати регіону, але вони дають «ще один шанс» студентам, які не потрапили до кращих навчальних закладів. Деякі навчальні заклади цього типу можуть мати навчальні програми з вузькоспеціалізованими курсами, проте більшість з них готують фахівців тільки з найбільш популярних спеціальностей, таких як економіка і підприємництво, мови або психологія. Цей перелік може дещо відрізнятись від країни до країни та змінюватись у часі. Викладачі переважно працюють в штаті та на повну ставку, зазвичай отримують заробітну плату меншу, ніж їхні колеги в великих університетах. Головним чином вони зосереджені на викладанні. Незначна частина викладачів може займатись науковими дослідженнями.

3. Державні університети регіонального значення. Цей тип закладів має порівняно невисокі вимоги до абітурієнтів і пропонує ступінь бакалавра у повному спектрі спеціальностей, а також декілька спеціалізованих програм на здобуття вищого ступеня, особливо в сфері менеджменту та освіти. Ці заклади є відносно недорогими, великими за розміром та приваблюють більше місцеву молодь та небагато студентів з інших регіонів. Викладачам платять краще, ніж у закладах попередніх двох типів. Вони мають велике викладацьке навантаження, проте від них очікується також участь у дослідженнях у галузі їхньої спеціалізації.

4. Державні університети національного рівня та дослідницькі інститути. Цей тип закладів має вищі вимоги до абітурієнтів, заклади є дуже великими за розміром, і студентам пропонується повний перелік бакалаврських програм, а також програм вищих рівнів. Вони набирають студентів зі свого регіону, але велика кількість студентів прибуває також і з інших регіонів. В них проводиться багато наукових досліджень і пропонується приваблива заробітна платня з метою залучення найкращих дослідників. Науковці мають невелику кількість лекційних годин і їхнє основне завдання полягає у проведенні наукових досліджень в значних обсягах. Їх результати мають міжнародне визнання. Ці науковці успішно конкурують на міжнародному рівні в отриманні різноманітних грантів і в такий спосіб залучають фінансові ресурси в свій регіон.

5. Великі приватні університети. Цей тип закладів висуває дуже високі вимоги до абітурієнтів та студентів. Такі заклади є дещо меншими за державні університети, і набирають майже всіх своїх студентів з інших регіонів. Як правило, працівники таких закладів отримують таку ж платню, як і в державних університетах, але розподіл зарплат є нерівномірним: невелика кількість найкращих фахівців отримують набагато більше за своїх

колег, в той час як багато менш кваліфікованих викладачів та дослідників отримують менше, ніж вони б отримували у державних закладах.

Як побудувати партнерські стосунки з навчальними закладами?

Якщо громада зацікавлена у партнерстві зі своїми вищими навчальними закладами для стимулювання економічного розвитку громади, її лідерам слід звернути увагу на основні характеристики таких закладів. Добрі партнерські стосунки складаються за умови, якщо громада очікує від навчальних закладів такої допомоги, яка відповідає природі та можливостям цих закладів.

Перед тим, як з'ясувати основні характеристики вищих навчальних закладів та можливості співпраці з ними, необхідно взяти до уваги один універсальний принцип. Часто буває так, що бізнесова спільнота не має вичерпних даних про ресурси, студентів, навчальні програми та дослідження які можуть надати місцеві вищі навчальні заклади.. У свою чергу, вищі навчальні заклади часто мають неповну інформацію про діяльність та потреби місцевих роботодавців. Вирішальну роль у наближенні позицій цих двох частин громади може відіграти місцева влада. Фахівці з економічного розвитку повинні регулярно підтримувати такий діалог шляхом організації зустрічей та таких спеціалізованих заходів, як ярмарки вакансій, галузеві конференції, дискусії. Всі рекомендації, наведені в даному розділі, передбачають існування відкритого та відвертого діалогу між підприємствами та вищими навчальними закладами.

Як найкраще співпрацювати з професійно-технічними училищами та технікумами? Такі навчальні заклади швидко пристосовують свої навчальні програми з формування необхідних технічних навичок до місцевих потреб. Стратегія роботи громади з технікумами та професійно-технічними училищами починається з опитування роботодавців з метою визначення тих навичок, яких вони очікують від нових робітників. Одним із шляхів виявлення таких очікувань є проведення регулярних зустрічей з представниками місцевих підприємств у рамках програм утримання та розвитку наявних компаній у громаді (див. опис програми у відповідному розділі). Для здійснення такої програми набирається група волонтерів для проведення зустрічей з власниками або керівниками підприємств. Ця група проводить опитування за допомогою заздалегідь підготовленого переліку питань про можливі проблеми підприємств. Потім координатори опитування на підставі анкет визначають яким чином краще реагувати на проблеми окремих підприємств та громади в цілому. Залучення керівників технікумів та професійно-технічних училищ до координаційної групи допоможе визначити навчальні програми, необхідні для відповідної підготовки робочої сили.

Другою формою співпраці громади з технікумами та професійно-технічними училищами є робота із студентами. Підприємства та інші суб'єкти господарювання можуть надавати студентам можливість проходити практику на різних етапах навчання. Це допоможе підприємствам знайти кращих робітників на майбутні вакансії та забезпечить доступ до дешевої робочої сили.

Третьою формою співпраці є використання місцевими підприємствами обладнання та навчальних площ технікумів та професійно-технічних училищ в періоди невеликого навчального навантаження. Це може бути ефективним способом підтримки малого бізнесу, який не має коштів для купівлі дорогого обладнання. Така підтримка може бути неформальною або здійснюватися через створення **бізнес-інкубаторів**, що передбачає використання малими підприємствами незадіяних виробничих та офісних приміщень навчального закладу протягом одного або двох років, поки ці підприємства не будуть спроможні купити або орендувати свої власні приміщення. Основною ідеєю бізнес-інкубатора є зведення декількох малих підприємств на спільній території, для того щоб вони могли вчитися один у одного та обмінюватись досвідом на початкових етапах свого становлення.

Як найкраще працювати з невеликими приватними бакалаврськими програмами? Враховуючи, що студенти в таких закладах можуть бути досить амбітними та те, що вони навчаються переважно у невеликих групах, громада може звернутися до викладачів із проханням зосередити тематику практичних занять на нагальних потребах громади. Студенти, які вивчають «традиційні» дисципліни, з задоволенням будуть знаходити застосування теоретичному матеріалу, який вони вивчають. Громади, які можуть покрити витрати на здійснення таких спільних з навчальними закладами проектів, як правило, знаходять розуміння. Успішні проекти можуть допомогти навчальному закладові показати свою практичну користь потенційним студентам. Наприклад, студенти, які вивчають економіку або соціологію, можуть стати в пригоді при розробці, проведенні та аналізі опитування гостей міста. Метою такого опитування може бути пошук відповідей на питання про те, як можна зробити місто більш привабливим для туристів, та тих, хто його відвідує у справах бізнесу. Студенти, які вивчають підприємництво, можуть допомогти підприємствам-початківцям проаналізувати бізнес-плани. Студенти, які вивчають біологію, можуть провести інвентаризацію земельних ділянок регіону, щоб пересвідчитися, що вони придатні для забудови. Студенти, які вивчають мистецтво, можуть організувати виставку своїх робіт, з метою збільшення потоку відвідувачів до місцевих магазинів та ресторанів.

Як найкраще працювати з державними університетами регіонального значення? Хоч стратегії прив'язки тематичних практичних занять студентів до проблем громади, що були розглянуті вище, можуть бути успішними і в державних університетах регіонального значення, організувати такі проекти тут, як правило, складніше, з огляду на великі розміри груп студентів. Більш

плідною є стратегія допомоги науковим співробітникам у задоволенні їх потреб щодо проведення досліджень. Багато регіональних університетів у Сполучених Штатах на своїх факультетах економіки та підприємництва мають консультативні служби. Ці служби надають короткострокову методичну допомогу малим підприємствам як на етапі заснування, так і на стадії розвитку. Традиційно переважна більшість підприємств звертаються за допомогою до консультантів та експертів з питань бізнесу, які є практиками і не займаються науковою роботою. Та все ж, деякі проблеми вимагають втручання науковців, які в свою чергу, використовують конкретні приклади та ситуативні вправи в своїх лекціях та публікаціях. Компанії, що виростають з такої співпраці, часто наймають на роботу випускників університетів-партнерів, а деякі виділяють кошти на їх підтримку. Такий тип взаємовигідної дворівневої співпраці можна застосовувати до інших сфер. Наприклад, до медицини, де інтерни клінічного відділення працюють як лікарі і лікують поширені хвороби за участю студентів-асистентів, тоді як науковці працюють над складнішими завданнями.

Іншою стратегією розвитку у сфері наукових досліджень, якою керуються університети, є створення дослідницьких центрів з природничих наук за участі держави та приватного сектору. Університети надають приміщення для лабораторій, а проекти, які здійснюються в них, мають залучати приватних партнерів для фінансування використання обладнання, матеріалів та оплати праці персоналу, необхідних для досліджень, у яких зацікавлені місцеві підприємства. Як правило, такі дослідження стосуються удосконалення процесу виробництва. Ця система є дієвою, тому що вона допомагає науковцям оплачувати свої дослідницькі проекти, а фірмам – зменшувати витрати на розробку нових продуктів і ставати більш конкурентноздатними.

Коли навчальні заклади виростають до розмірів великих університетів, вони починають по-іншому впливати на громаду. Студентська громада стає достатньо великою, щоб формувати попит на такі культурні заходи як театральні вистави та видовищні спортивні змагання, які в свою чергу створюють додаткові робочі місця. Якщо навчальний заклад має житло для студентів, воно може бути використано під час канікул організаторами масових заходів, наприклад, фестивалів..

Як найкраще працювати з державними університетами національного рівня та науково-дослідними інститутами: Аргументи, наведені вище щодо державних університетів регіонального значення в значній мірі стосуються також більш престижних університетів національного рівня. Проте існують і значні відмінності. По-перше, науковці, праці яких мають міжнародне визнання, виконують дослідження, результати яких можна запатентувати та які варті ліцензування. Основні науково-дослідні установи такого рівня повинні мати у своїй структурі відділи впровадження нових технологій. Головним завданням таких відділів є розповсюдження результатів інноваційних досліджень університету серед корпорацій, які

можуть використовувати створені технології у виробничих та маркетингових процесах. Спеціалісти з місцевого економічного розвитку повинні постійно підтримувати контакти зі співробітниками таких структур для того, щоб знати про нові технології, знайомити ці структури з підприємствами в регіоні й, у такий спосіб, підвищувати конкурентноздатність місцевого бізнесу. По-друге, дослідники, які працюють на такому рівні, здатні оцінити чи інновація може бути розвинута у новий високоприбутковий бізнес. Спеціалісти з місцевого економічного розвитку мають бути готовими допомогти таким дослідникам перейти з наукової роботи до бізнесу. В деяких випадках університети можуть чинити перешкоди своїми співробітникам, які мають намір заснувати власні фірми. Місцева влада повинна знати про ставлення керівництва університетів до створення фірм, які будуть використовувати результати університетських досліджень і всіляко сприяти співробітникам, які зацікавлені у підприємницькій діяльності. Оскільки державні університети національного рівня фінансуються з державного бюджету, то політичні мотиви можуть впливати на ставлення керівництва навчальних закладів до розповсюдження результатів університетських досліджень. Вірно скоординована політика ліцензування винаходів, процедура надання службових відпусток для штатних співробітників університетів та виважена кадрова політика університетів може бути корисною як для університетів, так і для місцевої громади. Якщо в регіоні є дослідний інститут, який фінансується з національного бюджету, стратегією місцевого економічного розвитку повинна бути передбачена участь у Дорадчій раді інституту представників підприємств, що можуть скористатися розробками інституту. Альтернативною стратегією є створення місцевої ради з розвитку зв'язків між громадою та цією дослідною установою. Такі зв'язки допоможуть інституту бути поінформованим про нові потреби галузей і сприятимуть практичному впровадженню інновацій. Таким чином, це партнерство буде корисним як для інституту (Див. Приклади історій успіху), так і для підприємств – завдяки впровадженню нових видів продукції та зменшенню виробничих витрат.

Як найкраще працювати з великими приватними університетами:

Більшість підходів до роботи з державними університетами національного рівня, які були наведені вище, стосуються також і великих приватних університетів. Проте, різниця все ж таки є. Вона полягає у тому, що приватні університети стоять осторонь від політичних процесів, тому некоректним буде застосовувати політичний тиск для впливу на ставлення керівництва університетів до створення фірм на базі університетських досліджень або до партнерства з бізнесовими структурами. Проте, більшість приватних університетів мають декількох великих донорів. Такі донори, як правило, розуміються на бізнесі. Якщо вони також знаходяться в цьому регіоні, то спеціалісти з місцевого економічного розвитку можуть домогтися змін у ставленні керівництва університетів до бізнесу шляхом переговорів з донорами.

Крім того, великі приватні університети можуть бути більш активними в певних сферах діяльності. Наприклад, якщо райони, що межують з університетами є депресивними, то приватним університетам, на відміну від державних, значно легше придбати та відновити або перебудувати розташовані тут об'єкти нерухомості. Державні університети, які намагаються це робити, можуть бути вразливими до критики щодо використання грошей платників податків для спекуляцій на ринку нерухомості. Вони також можуть стати об'єктом політичного тиску з боку груп, які зацікавлені у збереженні «статусу кво» даної території, навіть якщо цей «статус» означає збереження території у занедбаному стані.

Приклади історій успіху

Корпорація Келлоґ (Kellogg Corporation). Підприємець на ім'я У.Келлоґ (W.K. Kellogg) намагався знайти шлях переробки кукурудзи на круп'яний продукт для сніданків. Дослідники з Мічіґанського державного сільськогосподарського коледжу (тепер Мічіґанський державний університет, [Michigan State University](#)) допомогли йому розробити технологічний процес переробки, і тепер пластівці фірми Келлоґ продаються майже в усіх країнах світу. У відповідь вдячний У.Келлоґ заснував Фундацію Келлоґа, яка надала Мічіґанському державному університету ([Michigan State University](#)) гранти на мільйони доларів, а також щедро фінансувала проекти з багатьма іншими університетами по всьому світу.

Пенсільванський Університет (University of Pennsylvania). Перед цим приватним університетом, розташованим у місті Філадельфія (City of Philadelphia), постали проблеми, пов'язані з використанням навколишньої території. Територія по сусідству з університетом стала раєм для злочинців, що негативно впливало на здатність університету набирати студентів та формувати штат викладачів. Університет заснував спеціальний фонд, щоб викупити на тій території занедбані будівлі, що мають архітектурну або історичну цінність. Після ремонту ці будинки було продано працівникам університету за умови, що мешканцями будинків будуть їхні власники. Такого обмеження щодо використання житла власниками було достатньо для того, щоб витіснити з району кримінальні елементи та забезпечити доступним житлом постійних мешканців району.

Компанія «Регіональні економічні моделі» (Regional Economic Models, Incorporated). Джордж Трейз (George Treyz), співробітник факультету економіки Університету Амгерст (University of Amherst), вивчав міську та регіональну економіку. Він почав розробляти моделі для прогнозування впливу різних подій, наприклад, відкриття нового виробництва, на місцевий економічний розвиток. Виявилось, що попит на такі прогнози існує. Незабаром, його дослідження в університеті зосередилися на вдосконаленні системи моделювання, і він опублікував багато статей, присвячених

регіональному моделюванню. Із вдосконаленням його моделей зростає попит на такі прогнози. До того часу як професор Трейз вийшов на пенсію, він вже створив консалтингову компанію зі штатом понад двадцять співробітників, багато з яких їздять Сполученими Штатами, допомагаючи громадам зрозуміти, як ці громади можуть змінитися в майбутньому.

Боротьба з раком. Дослідники в галузі медицини Мічіганського державного університету ([Michigan State University](#)) розробили ліки, які є ефективними в боротьбі з раком. Відділ передачі технологій університету продав права на виготовлення ліків комерційній компанії. В результаті, університет отримав мільйони доларів в гонорару.

Група з облаштування територій. Група з облаштування територій працює в рамках програми ландшафтного дизайну Університету Західної Вірджинії (West Virginia University). Ця група залучає студентів, які вивчають ландшафтний дизайн, працівників та викладачів цієї спеціальності, а також викладачів інших дисциплін до короткотермінових поїздок по штату. Співробітники програми вивчають думку місцевих жителів про майбутнє їхніх громад і готують рекомендації щодо заходів для покращення територій та стратегії успішного розвитку громад. Починаючи з 1996 року, тридцять дві громади взяли участь в програмі візитів, і більшість з них почали втілювати плани, розроблені на основі рекомендацій (більш детальну інформацію про програму дивись Ловерідж [Loveridge], (2002)). Університет виграв від широкого висвітлення таких заходів у пресі, практичного досвіду, який набувають студенти та ідей для майбутніх досліджень своїх працівників.

Підготовка робочої сили. Програма утримання та розвитку місцевих підприємств у Графтоні, штат Західна Вірджинія (Grafton, West Virginia), дізналася, що місцеве тепличне господарство зі штатом в тридцять працівників може скоро припинити роботу. Чому? Підприємство не могло знайти працівників, які змінили б у необхідній пропорції змішувати добрива та інші хімікати для покращання росту рослин. Передозування або недостатня кількість речовин спричиняли збитки в тисячі доларів інвестованих коштів. Місцевий відділ з економічного розвитку домовився з місцевим професійно-технічним училищем про організацію для працівників тепличного господарства спеціальних курсів з математики. Підприємство погодилося збільшити оплату працівникам за умови, якщо ті успішно пройдуть ці курси. В результаті робітникам стали платити краще, навчальний заклад отримав кошти на оплату за навчання, а підприємство продовжило вже більш успішно робити свій внесок у місцеву економіку.

Інфраструктура. Багато університетів, де здійснюються наукові розробки, заснували дослідницькі парки, що надають приміщення для новостворених компаній, які можуть скористатися результатами університетських досліджень в тій чи іншій сфері діяльності. Компанії, розташовані в парку, можуть використовувати університетські дослідження або наймати на роботу його студентів. Наприклад, перелік компаній, розташованих в

дослідницькому парку Університету Вісконсін–Медісон (University of Wisconsin-Madison), включає понад сотню комерційних та некомерційних організацій. За даними Асоціації університетських дослідницьких парків (Association of University Research Parks), дослідницькі парки в США надають можливість працевлаштування для більш як 350.000 осіб (www.aurp.net).

Культурні заходи. Державний університет штату Вірджинія (Commonwealth University of Virginia), розташований у Річмонді, штат Вірджинія, проводить в березні щорічний фестиваль французького кіно. Цей захід привертає увагу любителів французького кіно, які приїжджають зі східної частини Сполучених Штатів до Річмонда, залучаючи таким чином значну суму до місцевої економіки. Технічні навчальні заклади, як правило, не можуть організувати такі культурні заходи, спонсорами подібних заходів часто виступають інші вищі навчальні заклади.

Резюме та висновки

Таблиця 1. підсумовує різноманітні підходи до економічного розвитку та види навчальних закладів, які можуть до них залучатися. Необхідно підкреслити, що вищі навчальні заклади можуть багато дати для економічного розвитку, але потрібно зазначити, що участь вищого навчального закладу ще не є достатньою умовою значних змін. Участь таких закладів має супроводжуватися злагодженою роботою спеціалістів місцевих органів влади та інших зацікавлених в економічному зростанні членів громади. Це означає створення таких умов, за яких спільний проект буде добре організований та забезпечений відповідною фізичною інфраструктурою, фінансуванням з боку бізнесу, організаційною діяльністю та можливістю політичного діалогу. І, звичайно, необхідно мати добре продумане стратегічне бачення, якщо громада має бажання реалізувати весь потенціал партнерства між вищими навчальними закладами та підприємствами задля сприяння економічного розвитку.

Незважаючи на те, що ця глава описує основні типи закладів та найпоширеніші види економічних стратегій щодо партнерства з ними, важливо пам'ятати, що кожен вищий навчальний заклад має свої особливості, сильні та слабкі сторони. Найважливіше, що може зробити місцевий орган влади, це започаткувати постійні контакти з керівництвом університетів. За допомогою таких контактів, діалогу та взаємної довіри можна створити та втілити спільні плани. Ці стосунки можуть бути формальними й неформальними, і надати суттєву перевагу представникам як наукової спільноти, так і ділових кіл у дорадчих комітетах та інших структурах громади зі сприяння місцевому економічному розвитку.

Таблиця 1. Типи навчальних закладів та види діяльності з місцевого економічного розвитку

	ПТУ, технікуми	Малі приватні	Регіональні державні	Національні державні	Великі приватні
Швидке реагування на нестачу кваліфікованої робочої сили	X				
Використання приміщень та обладнання	X	X	X		
Програма відвідування підприємств	X		X		
Програма стажування	X	X	X	X	X
Консультативні послуги бізнесу			X	X	X
Дослідницький парк			X	X	X
Відділ передачі технологій				X	X
Землеустрій та відновлення території				X	X
Культурні заходи		X	X	X	X

Список літератури

Anders, G. 1992. "The changing role of the public university in local economic development." *Economic Development Review*. Fall, 76-79.

Benneworth, P., and D. Charles. 2004. "University spin-off policies and economic development in less successful regions: Learning from two decades of policy practice." *European Planning Studies*. 13(4): 537-556.

Loveridge, Scott, "Keys to Engaging Faculty in Service: Lessons from West Virginia's Community Design Team," *Journal of Planning Education and Research*. 21:331-339, 2002.

Loveridge, S. and G. Morse. 1997. *Implementing local business retention and expansion visitation programs*. Northeast Regional Center for Rural Development, Pennsylvania State University, University Park, Pennsylvania.

Susman, N. 1990. "The role of the technical university in area economic development: A review and appraisal." *Economic Development Review*. Winter, 25-29.